

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов О.Б. Жильцов

" 11 " 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МУЗИЧНА ПЕДАГОГІКА

для студентів

Спеціальності : 025 Музичне мистецтво

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Освітня програма: 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано);
025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові
та ударні інструменти)

Київ-2019

Розробники:

Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музикознавства та музичної освіти;

Тадеуш О.М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти.

Викладачі:

Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музикознавства та музичної освіти;

Тадеуш О.М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти.

Протокол від «29» серпня 2019 року № 11

Завідувач кафедри _____ О.М.Олексюк

Робочу програму погоджено з гарантми освітніх (професійних) програм:

Гарант освітньої програми 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано) _____ Н.С. Свириденко

«___» _____ 20 р.

Гарант освітньої програми 025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти) _____ В.М. Сподаренко

Робочу програму перевірено

«___» _____ 20 р.

Заступник директора з науково-методичної

та навчальної роботи _____ А.О.Таранник

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов
" ____ " _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИЧНА ПЕДАГОГІКА

для студентів

Спеціальності : 025 Музичне мистецтво

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Освітня програма: 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано);
025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові
та ударні інструменти)

Київ-2019

Розробники:

Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музикознавства та музичної освіти;

Тадеуш О.М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти.

Викладачі:

Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музикознавства та музичної освіти;

Тадеуш О.М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти.

Протокол від «29» серпня 2019 року № 11

Завідувач кафедри _____ О.М.Олексюк

Робочу програму погоджено з гарантами освітніх (професійних) програм:

025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано);

025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

«___» _____ 20 р.

Гарант освітньої програми 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

Канд.мистецтвознавства, доцент,
народний артист

_____ Н.С. Свириденко
Підпис

«___» _____ 20 р.

Гарант освітньої програми 025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

канд.мистецтвознавства _____ В.М. Сподоренко

Підпис

Робочу програму перевірено

«___» _____ 20 р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи _____

А.О.Таранник

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПШБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПШБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПШБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПШБ)

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ.....	5
4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ.....	24
6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.....	24
6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання ..	24
6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.....	27
6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.....	29
6.5. Орієнтовний перелік запитань для семестрового контролю	
6.6. Шкала відповідності оцінок.....	31
7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ.....	32
8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.....	34

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання		
	денна		заочна
Вид дисципліни	вибіркова		
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів, годин	4 /120		
Курс	2		-
Семестр	3	4	-
Кількість змістових модулів за розподілом:	2	2	
Обсяг кредитів	2	2	-
Обсяг годин у тому числі:	60	60	-
аудиторні	28	28	-
модульний контроль	4	4	-
семестровий контроль	15	15	-
самостійна робота	13	13	-
Форма семестрового контролю	-	іспит	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: сформувати у студентів знання основ теорії і методики музичного навчання і виховання:

- виховати основи професійного мислення студентів;
- розвинути самостійність мислення і потребу в самоосвіті і саморозвитку;
- оволодіти різноманітними видами професійно-творчої діяльності.

Завдання навчальної дисципліни: навчити студентів:

- планувати музичні заняття на основі знань організаційно-методичних особливостей навчального процесу;
- моделювати урок музики як урок мистецтва;
- добирати музично-дидактичний матеріал згідно навчально-виховних завдань уроку;
- вміло застосовувати одну із запропонованих методик;
- використовувати основні методи та прийоми музичного навчання у різноманітних видах музичної діяльності;
- аналізувати наукову та музично-методичну літературу і використовувати на отримані знання на практиці.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Програмні результати:

- Здатність діяти в соціумі з урахуванням світоглядних орієнтирів інших членів суспільства, провадити професійну діяльність відповідно до норм етики;
- Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності; готовність працювати в колективі; володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування другою (іноземною) мовою;
- Здатність до творчого та професійного спілкування із застосуванням фахової термінології; володіння категоріально-термінологічним апаратом музичної педагогіки;
- Готовність до свідомої виконавської та педагогічної діяльності, до планування й організації виконавського та педагогічного процесу, концертних програм і культурно-мистецьких проектів;
- Здатність грамотно прочитувати нотний текст, передавати музичний матеріал та ідеї, відповідно до стильових особливостей твору;
- Здатність до художньої інтерпретації музичних творів, уміння визначати переконливі шляхи втілення музичних образів відповідними виражальними засобами у процесі виконання;
- Здатність використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській та педагогічній діяльності;
- Здатність до аналізування музичних творів, їх жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції в процесі виконавської та педагогічної діяльності; здійснювати порівняльний аналіз виконавських інтерпретацій;
- Володіння методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів;
- Володіння техніками, прийомами та методиками у виконавській (академічній, джазовій, естрадній тощо) діяльності, знання музично-виконавських стилів та відповідного навчально-концертного репертуару
- Володіти розумінням, практичними навичками та методикою роботи з оркестром (хором) у педагогічній діяльності, базовими знаннями організаційної та творчої роботи з музичним колективом;
- Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері інструментального виконавства та музичної педагогіки; здатність

демонструвати емоційний інтелект, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань;

- Здатність навчати в педагогічній діяльності; застосовувати теоретичні знання в процесі педагогічної діяльності, використовувати і аргументувати методи та прийоми викладання гри на інструменті
- Прагнення до особистісно-професійного зростання та успіху; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію; здатність до самоосвіти, самоорганізації, рефлексії, самовдосконалення.

У результаті вивчення курсу студент формує такі **програмні компетентності**:

Загальні:

Світоглядна: здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю; знання і розуміння предметної області професії; ерудованість, усвідомлення значущості історичного досвіду людства для особистісного розвитку; здатність бути критичним та самокритичним;

Громадянська: здатність діяти на підставі етичних суджень; здатність здійснювати свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень; здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження, національної та культурної приналежності

Комунікативна: здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою; здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою; здатність до міжособистісного спілкування та взаємодії, до емоційної стабільності, толерантності, вміння працювати в команді, колективі;

Інформаційна: здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел для розв'язання конкретних завдань; використовувати інформаційні та комунікаційні технології у соціальній та професійній діяльності;

Науково-дослідницька: здатність виконувати завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності; володіння основами науково-дослідної діяльності відповідно до фахового спрямування; обізнаність в специфіці проектної діяльності, готовність до її реалізації; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність до нестандартного розв'язання типових завдань;

Самоосвітня: здатність навчатися та самонавчатися; здатність до самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію; прагнення до професійного лідерства та успіху;

Універсальна: здатність до планування та розподілу часу; здатність

виявляти, ставити і вирішувати проблеми; здатність застосовувати знання на практиці; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність адаптуватися та діяти в нових ситуаціях і впоратися з тиском.

Фахові:

Організаційна: вміння організувати діяльність у професійній сфері; здатність планувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів музично-виконавського та музично-освітнього процесу.

Мистецтвознавча: здатність розуміти базові закономірності музичного мистецтва, його художньо-естетичну природу та діалогічний зв'язок з іншими видами мистецтв; усвідомлювати логіку історико-стильового розвитку музичного мистецтва.

Музично-теоретична: здатність послуговуватися знанням з теорії та історії музики в процесі інтерпретування, виконання музичних творів та викладання музичного інструмента; усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань в галузі музичного мистецтва; вміння оперувати спеціальною термінологією у професійній діяльності.

Інформаційно-технологічна: здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках; вміння послуговуватися мультимедійними програмами з обробки аудіо та відео, працювати з мікрофоном, звукопідсилювальною та звуковідтворювальною апаратурою; здійснювати постійний зв'язок із засобами масової інформації з метою просвітництва, популяризації музичної культури, у тому числі з використанням можливостей сучасних медіа.

Інструментально-виконавська: здатність демонструвати високий рівень виконавської майстерності та спроможність до вирішення основних проблем практичної діяльності в репетиційній, педагогічній та творчій роботі; здатність до художньо-музичної взаємодії в ансамблі, оркестрі.

Методична: володіння методиками навчання гри на музичному інструменті; обізнаність у навчально-педагогічному та виконавському репертуарі та володіння методами роботи над творами різної форми, жанру, стилю, виконавського складу; готовність застосовувати новітні підходи музичної педагогіки та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями інструментального виконавства.

Педагогічна: здатність демонструвати розуміння цілей, завдань педагогічного процесу та основних принципів музичної педагогіки; застосовувати професійно-профільовані знання у педагогічній діяльності

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт							
	Аудиторна:							Курсовий проєкт
	Усього	Лекцій	Семинарські	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота	Семестровий контроль	
Змістовий модуль I. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання								
Тема 1. Сутність музичної педагогіки та її основні категорії	4	2				2		
Тема 2. Методологічні основи музичної педагогіки	8	2	4			2		
Тема 3. Зв'язок музичної педагогіки з іншими науками	4	2				2		
Тема 4. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти	8	2	4			2		
Модульний контроль	2							
Разом:	26	8	8			8		
Змістовий модуль 2. Історичні етапи розвитку світової і вітчизняної музичної педагогіки								
Тема 1. Етапи розвитку західноєвропейської музичної педагогіки від зародження до кінця XIX ст	6	2	2			2		
Тема 2. Найвідоміші системи виховання XVII-XX ст.	6	2	2			2		
Тема 3. Становлення та розвиток музичної педагогіки в Україні	5	2	2			1		
Модульний контроль	2							
Семестровий контроль							15	
Разом:	34	6	6			5	15	
Разом за 3-й семестр:	60	14	14			13	15	
Змістовий модуль 3. Теоретичні основи музичної освіти і навчання								
Тема 1. Зміст музичного навчання та його складові	4	2				2		
Тема 2. Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у XX ст.	8	2	4			2		
Тема 3. Сучасні принципи, методи та прийоми музичного навчання та виховання музичного навчання	4	2				2		
Тема 4. Форми організації	8	2	4			2		

цілісного музично-педагогічного процесу								
Модульний контроль	2							
Разом:	26	8	8			8		
Змістовий модуль 4. Організаційно-методичні аспекти музичного навчання та виховання								
Тема 1. Особливості проведення уроків музичного мистецтва в загальноосвітній школі	6	2	2			2		
Тема 2. Методика викладання музики на різних вікових етапах	6	2	2			2		
Тема 3. Планування і педагогічна оцінка результатів музичного виховання	5	2	2			1		
Модульний контроль	2							
Семестровий контроль							15	
Разом	34	6	6			5	15	
Разом за 4-й семестр:	60	14	14			13	15	
Всього за курс:	120	28	28			26	30	

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання

Тема 1. Сутність музичної педагогіки та її основні категорії

Музика як вид мистецтва і предмет виховання. Музичне мистецтво у розвитку емоційної, інтелектуальної та вольової сфер особистості. Музичне сприйняття як основа музичного виховання особистості. Музичне виховання як важливий чинник духовного, громадянського і творчого пробудження людини, як необхідна складова естетичного виховання у всебічному розвитку особистості дитини.

Музична педагогіка як складова загальної педагогіки і як окрема галузь знань, яка має свій науковий простір, об'єкт і предмет дослідження.

Музична педагогіка вивчає завдання, зміст, організацію, форми і методи музичного навчання і виховання підростаючого покоління і спрямована на пізнання закономірностей і принципів впливу музики на формування особистості дитини.

Основні категорії музичної педагогіки: музичне навчання, музичне виховання, музичний розвиток, музична освіта. Зв'язок музичної педагогіки з іншими науками (філософія, психологія, естетика, мистецтвознавство). Особливості музичної педагогіки в її гуманістичній спрямованості, посиленні комунікативних основ, «діалогічності».

Найголовніші завдання сучасної музичної педагогіки в поглибленні інноваційної спрямованості музичної освіти, в пошуку моделей музичного виховання, адекватних сьогоденній культурі і цивілізації.

Література основна: 4,6,8,10,11

Література додаткова: 1,2,12,15,21,26

Тема 2. Методологічні основи музичної педагогіки

Загальне поняття методології. **Методологія** (гр. *methodos* – метод, *logos* – вчення) як вчення про науковий метод пізнання, як система самих методів, тобто основних підходів і прийомів дослідження, що застосовуються в певній науці.

Три рівні методології: філософський, загальнонауковий і частково-науковий. Методологія забезпечує наукове пізнання методами і прийомами розумової діяльності через вивірені й апробовані правила, форми, вимоги розумової і практичної діяльності, що відбивають властивості та зв'язки реального світу.

Наукові підходи в музичній педагогіці: системний, феноменологічний,

синергетичний, герменевтичний.

Методологічні принципи музичної педагогіки: особистісний, діяльнісний, полісуб'єктний, культурологічний, етнопедагогічний, антропологічний.

Загальні методи наукового педагогічного дослідження в музичній педагогіці: емпіричні методи педагогічного дослідження (спостереження, опитування, тестування, рейтинг, педагогічний експеримент), методи теоретичного дослідження (вивчення наукової літератури, аналіз, синтез, класифікація, порівняння, моделювання, узагальнення та ін.), математичні методи (реєстрація, ранжування, шкалування, математичний аналіз).

Важливість методологічної культури сучасних фахівців сфери науки і освіти в умовах найскладніших трансформацій сучасного суспільства, непередбачених змін, приголомшуючих відкриттів і глобальних суперечностей.

Література основна: 1,4,6,8,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15

Тема 3. Зв'язок музичної педагогіки з іншими науками

Музична педагогіка і філософія. Естетичний потенціал мистецтва. Взаємозв'язок сучасної музичної педагогіки і філософії. Музикознавство та музична педагогіка. Психологія та музична педагогіка.

Література основна: 1,4,6,8,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15

Тема 4. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.

Основні тенденції розвитку музичної освіти: інтеграція вітчизняної музичної освіти в європейський освітній простір; впровадження особистісно орієнтованого підходу; забезпечення інтересу до музичного виконавства, як найактивнішої форми співтворчості в мистецтві; реалізація розвивального потенціалу, індивідуального підходу; використання в змістовній структурі музичної освіти поліхудожніх та культурологічних компонентів; зорієнтованість у професійній діяльності на українські традиції; впровадження комп'ютерних технологій як одного із змістовних компонентів підготовки фахівців. Принципи гуманізації, фундаменталізації, гуманітаризації, національної спрямованості, безперервності музичної освіти, відкритість системи музичного навчання.

Література основна: 1,4,6,8,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15

Змістовий модуль II.

Історичні етапи розвитку світової і вітчизняної музичної педагогіки

Тема 1. Етапи розвитку західноєвропейської музичної педагогіки від зародження до кінця XIX століття

Музично-естетичне виховання періоду античності: триєдність «мусичних мистецтв» (танець, поезія, музика) і розвиток людини. Музика в контексті естетико-педагогічної думки Давньої Греції. Видатні давньогрецькі мислителі (Піфагор, Сократ, Платон, Аристотель) про магічну силу впливу музики, її здатності пробуджувати прагнення до кращого, про необхідність використання музичного мистецтва як предмета виховання.

Релігійні ідеали і середньовічна культура. Домінування церкви у всіх сферах культурного життя. Музичний символ середньовіччя – унісонний хоровий спів. Діяльність реформатора музичної освіти Середньовіччя Гвідо д'Ареццо.

Всебічно гармонійно розвинута і освічена людина як ідеал «універсального митця» у період Ренесансу. Розквіт мистецтв, поява нових жанрів (мотет, мадригал, балада, опера тощо). Діяльність співацьких шкіл при католицьких храмах (метризи), поява «консерваторій» як сирітських притулків для музично обдарованих дітей.

Ідеал ділової освіченої людини та роль естетичного виховання за доби Просвітництва. Естетичні погляди філософів-просвітителів (І.Кант, Г.Гегель, Ф.Шиллер).

Література основна: 5,6,8,10,11

Література додаткова: 3,11,12,21,

Тема 2. Найвідоміші системи виховання XVIII-XX ст.

Музика та мистецтво у педагогічних теоріях XVIII-XIX ст. Демократизація музичного виховання з появою цифрового нотопису. Цифрова система навчання музики, започаткована французьким вчителем музики і математики П.Галеном. Цифрова методика хорового співу Е.Шеве. Трагування музики як суттєвого предмета «серйозної школи». Значення мистецтва у всебічному і гармонійному розвитку дітей.

Діяльність швейцарського педагога І. Песталоцці та англійського педагога Дж. Кервена. Значення методу Тонік Соль-фа навчання музики як першої систематичної школи хорового співу.

Література основна: 5,6,8,10,11

Література додаткова: 3,11,12,21,

Тема 3. Становлення та розвиток музичної педагогіки в Україні

Періодизація розвитку педагогічної освіти в Україні згідно концепції О.Сухомлинської:

I період – **Київська Русь**. Освіта візантійсько-слов'янського характеру як відображення релігійно-міфологічної картини світу східних слов'ян. Доступність освіти. Церковний хоровий спів як основна форма музичного навчання.

II період – **Слов'янське Відродження**. Музичне навчання в церковно-приходських, латинських, протестантських школах. Острозька протестантська школа – осередок українського просвітництва. Братський рух та вивчення музики в братських школах.

III період – **Українське бароко**. Творчий характер музичної освіти в Києво-Могилянській академії. Партесний і кантовий спів як найпоширеніші форми студентської творчості в Києво-Могилянській академії. «Грамати́ка музикі́йська» М. Дилецького. Музичне виховання в просвітницькій діяльності Г.Сковороди. Особливості музичного виховання в козацьких школах. Музичне виховання в Петербурзьких співацьких капелах. Найвідоміші вихованці з України школи Придворної капели: Д. Бортнянський, Г. Сковорода, Г. Головня, М. Березовський та ін.

IV період – **Народний етап**. Народна музика – головний чинник становлення композиторської школи та національної системи музичної освіти. Становлення вітчизняної фольклористики. Новаторська музично-педагогічна діяльність українських композиторів (І. Воробкевича, Ф. Колесси, М. Леонтовича, М. Лисенко, С. Людкевича, Я. Степового, К. Стеценка та ін.)

V період – **Становлення національної системи освіти**. Уроки слухання музики Б. Яворського. Музично-педагогічна діяльність В. та С. Шацьких. Музично-педагогічні пошуки Б. Асаф'єва, їх значення на становлення музичної освіти. Нове розуміння уроку музики: застосування високохудожніх творів, введення нових видів діяльності (слухання музики, рухи під музику, дитяча творчість).

VI період – **Музично-педагогічна думка в період радянської ідеології**. 20-30-ті роки ХХ ст. – спроба побудови національної школи на основі комуністичної ідеології; 30-50-ті роки – криза національної освіти. Праця Б. Теплова «Психологія музичних здібностей». Методика музичного виховання Н. Гродзенської. Педагогічна діяльність В. Сухомлинського. Програма «Музика» для загальноосвітньої школи Д. Кабалевського.

Сучасний етап розвитку педагогічної думки в Україні почався із набуттям Україною державної незалежності (1991 р.).

Пошук нових моделей музичного навчання, адекватних сучасному стану

культури і цивілізації. Діяльність вітчизняних науковців, які створювали музичну педагогіку як похідну від загальної (Г. Падалка, Л. Коваль, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Олексюк, В. Дряпіка, О. Щолокова та ін.). Пріоритетні тенденції розвитку музичної освіти ХХІ ст.: гуманізація, фундаменталізація, національна спрямованість, перехід від інформативних до активних методів музичного навчання, створення умов для творчої самореалізації, безперервність музичної освіти, відкритість системи музичної освіти.

Література основна: 2,5,6,8,10,11

Література додаткова: 9,21,22,23,26,29

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи музичної освіти і навчання

Тема 1. Зміст музичного навчання та його складові

Структурний аналіз змісту музичної освіти: вивчення різних пластів музичної культури (фольклор, духовна музика, класика, сучасна музика); пізнання та розуміння інтонаційної, жанрово-стильової природи музики; вивчення основних засобів музичної виразності (мелодія, гармонія, тощо); діяльнісне засвоєння музичного мистецтва через хорове та інструментальне виконавство, композицію та імпровізацію, пластичне інтонування та музичний рух.

Складові музичного навчання (Е. Абдуллін): досвід емоційно-морального сприйняття музики; музичні знання; музичні уміння та навички. Зміст сучасної музичної освіти як виховання педагогічної системи музичних знань, навичок та умінь в єдності з досвідом музично-творчої діяльності.

Музичні знання як основа цілеспрямованої дії, способи музично-пізнавальної діяльності учня, розвиток самостійного мислення та оцінки. Музичні вміння як можливість успішного усвідомлення дій на основі набутих знань. Автоматизована частина дій (навички). Музичні вміння як загальні (стосовно всіх видів музичної діяльності) і як спеціальні (характерні для конкретного виду музичної діяльності). Роль знань у формуванні музичної культури особистості. Музична грамота як сукупність знань про особливості музичного мистецтва, засоби музичної виразності, зміст і побудову музичних творів; про творчість композиторів і виконавців, нотний запис і музичну термінологію тощо.

Правила музичного навчання. Місце нотної грамоти у музичному навчанні і вихованні дітей. Аналіз шкільних програм із музики у контексті музичних знань і умінь.

Література основна: 1,3,4,6,9,10,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15,18

Тема 2. Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у ХХ столітті

Педагогічна система музично-ритмічного виховання швейцарського педагога Е. Жак-Далькроза (1865-1950). Пластична імпровізація (індивідуальна і колективна) як провідний метод творчого розвитку учнів, створення рухових художніх образів під музику. Значення педагогічної системи Е. Жак-Далькроза для розвитку ідей інтеграції у галузі мистецької освіти.

Вальдорфська педагогіка як система художньо-естетичного виховання учнів, саморозвитку їхньої індивідуальності за умови партнерства з учителем. Німецький філософ Рудольф Штайнер (1861-1925) про чотири сфери цивілізації: пізнання, мистецтво, релігію і моральність. Евритмія як навчальний предмет – оригінальна інновація Р.Штайнера. Характерні риси методики музично-ритмічного виховання у Вальдорфських школах: перенесення акцентів із зовнішнього на внутрішнє, особистісно значуще, що сприяє розвитку душевно-духовних процесів у формуванні особистості.

Педагогічна концепція угорського композитора і педагога Золтана Кодая: спів, народна пісня, релятивна сольмізація, виховання ладового чуття. Народна музика як основа музичної культури нації та музичного виховання в школі. «Збірка пісень для школи» З.Кодая (1943 р.) – угорські народні пісні, на прикладі яких діти повинні засвоювати музичну мову. Гра як основна форма музичного розвитку дітей. Релятивна сольмізація у розвитку ладового відчуття, слуху, правильного інтонування.

Педагогічна система австро-німецького композитора і педагога Карла Орфа (1895-1982): музичний фольклор, синтез музики – руху – слова, музичний інструментарій, імпровізація. Елементарне дитяче музикування як основа розвитку дитячої музичної творчості. Інструментарій К. Орфа. Творче застосування "Шульверку" в музичному вихованні різних країн світу.

Болгарський метод "Столбіца" Бориса Трічкова (1881-1944): гама – зображення – метод. Метод "Столбіца" та його складові: спів на слух, ритмічне виховання способом відбивання ритму, самостійне сольфеджування, розширення меж "практики" слухового співу.

Значення провідних методичних систем масового музичного виховання дітей у ХХ ст. та їх широке практичне застосування у різних країнах світу.

Література основна: 5,6,8,10,11

Література додаткова: 3,8,9,12,30

Тема 3. Сучасні принципи, методи та прийоми музичного навчання та виховання дітей музичного навчання

Принципи навчання (від лат. *Principium* – початок, основа) як вихідні положення, які визначаються цілями та завданнями навчання і визначають форми і методи навчання. Видатні музиканти-педагоги (Б. Асаф'єв, Н. Гродзенська, В. та С. Шацьких, Д. Кабалевський, Г. Ципін, Е. Абдуллін та ін.) про принципи музичної освіти.

Сучасні дидактичні принципи музичного навчання: принципи систематичного та послідовного навчання; принцип цілісності знань; принцип доступності навчання; принцип наочності навчання; принцип індивідуального підходу; принцип активності; принцип єдності виховання, освіти і розвитку; принцип зв'язку з життям. Дидактичні принципи взаємозалежні і взаємозумовлені та утворюють систему вихідних дидактичних вимог, які забезпечують необхідну ефективність навчання.

Метод як наукова категорія – спосіб досягнення мети, певним чином упорядкована діяльність. Класифікація педагогічних методів у музичній педагогіці. Взаємозв'язок педагогічних методів. Варіативність прийомів, що стимулюють інтерес дітей до музичної діяльності. Вибір методів і прийомів. Етапи роботи над музичним твором. Необхідність застосування методів стимулювання музичної діяльності. Диференційність застосування і творчий підхід вчителя у виборі та реалізації методів музичного навчання та виховання. Характеристика прийомів музичного виховання залежно від видів музичної діяльності, типів навчальних завдань, віку, етапів роботи.

Гра та її виховне значення. Методика ігрового моделювання. Застосування музично-дидактичних ігор і посібників для розвитку музичних можливостей, заглиблення засобів музичної виразності у різних видах музичної діяльності. Гра як основа дитячої творчості.

Література основна: 1,4,6,8,10,11

Література додаткова: 1,2,5,14,15,18,21

Тема 4. Форми організації цілісного музично-педагогічного процесу

Цілісний музично-педагогічний процес, його основні принципи, відображені в різних формах уроків навчання музики, специфіка музики. Форма організації цілісного музично-педагогічного процесу. Мобільність організаційних форм навчання дітей. Залежність музичного розвитку від форм організації музичної діяльності.

Музичні заняття – основні форми навчальної діяльності дошкільників. Види музичних занять (індивідуальні, по підгрупах, фронтальні). Використання різних видів музичної та художньої діяльності у різноманітних за змістом заняттях. Типові, домінуючі, тематичні, комплексні типи занять. Варіативність їх структури.

Урок – основна форма організації цілісного педагогічного процесу в

школі. Відмінності уроку музики від уроку мистецтва. Планування музично-педагогічного процесу. Програма як необхідна вимога педагогічної діяльності вчителя. Підготовка вчителя до уроку, її основні етапи. Навчально-виховні процеси, конкретизація змісту, вибір методів навчання, музичного матеріалу в залежності від реальних можливостей віку. Врахування у роботі вчителя психологічних особливостей дітей, їх музичного розвитку, рівня підготовки. Особлива емоційна атмосфера уроку. Активізація пізнавальної активності - одне із важливих завдань шкільного навчання. Індивідуальний підхід до учнів. Ідейно-емоційна сила впливу музики на внутрішній світ учнів. Використання спеціального обладнання. Основне завдання уроку музичного мистецтва — пробудити і розвинути у дитини вміння сприймати і цінувати красу музики, мистецтва. Комплексний підхід, підпорядковування всіх елементів уроку його темі. Забезпечення єдиного напрямку всіх видів музичної діяльності. Реалізація дидактичних завдань: освітніх, виховних, розвиваючих. Творча спрямованість діяльності вчителя.

Психологічна, технічна, інтелектуальна, професійна й емоційна підготовка вчителя до уроку мистецтва. Акторське мистецтво вчителя. Органічне "проживання" педагогом художнього образу. Вміння бути виразним. Фронтальна, групова та індивідуальна робота вчителя з учнями. Форми класної та позакласної роботи в одному уроці.

Структура музичних уроків, методи їх проведення, дидактичні цілі що зумовлює їх типи: урок інформування нових знань, закріплення знань, урок закріплення вмінь і навичок, узагальнені і комбіновані уроки.

Типологія уроків музичного мистецтва як уроку накопичення і використання духовного досвіду, апробування власних потенційних умінь. Драматургія уроку музичного мистецтва. Моделювання музичного заняття: урок-передача, урок-салон, урок-прес-конференція, урок-дослідження, урок-кросворд. Будова уроків співтворчості.

Оцінка праці. Іспит – одна із важливих вимог успішності занять. Домашнє завдання на уроках музичного мистецтва. Реалізація принципу цілісності уроку при використанні різноманітних форм і видів діяльності.

Форми навчально-виховного процесу. Музика у повсякденному житті дошкільників, що об'єднує різні види музичної діяльності. Різні форми організації музичного виховання дошкільників: ігри, розваги, свята. Додаткові форми організації музично-педагогічного процесу школярів. Позакласна і позашкільна форма музичного виховання. Характеристика, мета, організація, зміст позакласних музичних занять.

Співвідношення колективної, групової та індивідуальної діяльності на різних етапах навчання. Активно-емоційні та пасивно-споглядальні форми роботи. Масові та гурткові види позакласної роботи, скеровані на формування музичних смаків та уподобань дітей, розвиток художньої уяви, творчих здібностей.

Література основна: 3,6,8,9,10,11
Література додаткова: 1,2,12,14,15,17

Змістовий модуль 4. Організаційно-методичні аспекти музичного навчання та виховання

Тема 1. Особливості проведення уроків музичного мистецтва у загальноосвітній школі

Урок музичного мистецтва як основна форма шкільного музичного навчання і виховання. Вплив специфіки музичного мистецтва на особливості проведення шкільного уроку музики. Урок музичного мистецтва як шкільний предмет і як урок мистецтва (єдність емоційного і свідомого, художнього і технічного, постійна зміна видів діяльності тощо).

Урок музичного мистецтва – це комплекс різних видів музичної діяльності дітей (співи, слухання музики, музично-ритмічні рухи, музично-освітня діяльність, гра на музичних інструментах тощо).

Основні принципи уроку музичного мистецтва: цілеспрямований педагогічний вплив; компетентність вчителя при формуванні необхідних знань, вмінь та навичок; емоційно-образна атмосфера проведення.

Цілісність уроку музичного мистецтва, звільненість від схеми, штампу. Творчий підхід до вибору шляхів, засобів і методів музичного навчання.

Підготовка уроку музичного мистецтва. План і конспект уроку, їх спільні складові: 1) тема уроку (за програмою); 2) мета уроку (яких результатів слід досягти зі співу, нотної грамоти, при слуханні музичних творів тощо).

Типи уроків музичного мистецтва: за формою (урок введення в тему, урок заглиблення в тему, урок узагальнення теми) та за змістом (типові, домінантні, тематичні, комплексні).

Драматургія уроку музичного мистецтва, його кульмінаційні моменти. Співвідношення ігрових і навчальних форм діяльності учнів на уроці. Учитель музики як режисер уроку. Професійні вимоги до вчителя музики у сучасній школі.

Проблема створення умов для творчої активності для кожного учня. Музична творчість як засіб активізації фантазії учнів, спонукання до самостійної інтерпретації творів, поглиблення сприймання музики.

Визначення основних критеріїв оцінки якості та ефективності уроку музичного мистецтва. Відповідність уроку означеним критеріям як свідчення високої педагогічної майстерності вчителя музичного мистецтва.

Література основна: 3,6,9,10,11
Література додаткова: 1,2,12,14,15,18,21

Тема 2. Методика викладання музики на різних вікових етапах

Форми та види музичних занять дітей дошкільного віку. Методика музичної освіти в початковій школі.

Вікова характеристика молодших школярів у контексті їх готовності до музичного навчання і виховання. Психофізіологічні особливості молодших школярів. Роль гри у навчальній діяльності дітей. Залежність відмінностей у музичному розвитку дітей від їх індивідуальних особливостей: досвід спілкування з музикою, музичні здібності, співацький діапазон, стан сформованості голосового апарату тощо.

Індивідуальні особливості підлітків. Формування і розвиток особистості старшокласників. Вікова характеристика молодших (5-6 класи) і старших (7-8 класи) підлітків. Фізіологічні зміни в організмі. Відмінності між художніми інтересами дівчаток і хлопчиків. Ставлення дітей до уроків музики. Зміна мотивації навчання, потреба у самовихованні. Статеве дозрівання учнів і пов'язані з цим проблеми музичного навчання і виховання. Мутація, співацький режим, охорона голосу підлітка.

Суттєва відмінність методики музичного навчання і виховання учнів-підлітків від методики роботи у початковій школі. Особливості програм з музики для початкової школи (1-4 класи) та для основної школи (5-8 класи).

Завдання, основні методичні положення, навчальні теми, музичні матеріали. Виявлення показників. Характеристика фахових навчальних посібників. Розвиток особистості у процесі художньої діяльності. Висвітлення і аналіз музичного репертуару. Аналіз структури і змісту діючих навчальних посібників.

Література основна: 4,6,8,9,10,11

Література додаткова: 1,2,9,14,15,18,23

Тема 3. Планування і педагогічна оцінка результатів музичного навчання і виховання.

Планування роботи вчителя музики як важлива умова цілеспрямованої організації уроків позакласної роботи. Методичний розум як основа творчого планування, в якому відображено сприйняття учителем музичних творів, уявлення про рівень розвитку учнів, розуміння мети музичного виховання. Різні прийоми планування. Застосування карток. Планування позакласних занять та різноманітних заходів (свят, дискотек, олімпіад, діяльність гуртків).

Педагогічна оцінка як важливий засіб музичного навчання і виховання школярів. Головне призначення оцінки – викликати у дітей прагнення пізнати музику, стимулювати зацікавлене ставлення до музичних занять, тактовно

вказати на недоліки у музичній діяльності.

Основні функції перевірки і оцінки навчальних досягнень учнів: освітня, виховна, розвивальна, стимулюючо-мотиваційна, управлінська. Проблема складності оцінювання результатів музичного виховання. Принципова відмінність між оцінкою колективних форм занять музикою та оцінкою індивідуальних особливостей кожного учня окремо. Оцінювання дітей за кінцевим результатом засвоєння теми чверті, півріччя. Види контролю: поточний, підсумковий, колективний.

Критерії оцінки розвитку музичної культури дітей, їх музичних здібностей, виконавської діяльності, музичного сприймання: інтерес до музики і безпосередній відгук на неї; висловлювання дітей про прослуханий музичний твір; уміння користуватись набутими знаннями і виконавськими навичками; грамотність співу тощо. Чотири рівні оцінювання: початковий, середній, достатній, високий (програма «Музика» Р. Марченко, О. Ростовський, Л. Хлебнікова).

Специфіка оцінювання навчальних досягнень учнів дитячих музичних шкіл. Сучасна програма підготовки у музичних школах, її основні завдання: загально естетичний розвиток дітей та професійна підготовка виконавців початкової ланки. Диференційований підхід до роботи з учнями та різний підхід до оцінки. Поняття «індивідуальна оцінка». Специфіка конкретної оцінки музиканта-виконавця.

Література основна: 3,4,6,9,10,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15,17,21

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання

Семінарське заняття № 1(4 год.)

Тема 2. Методологічні основи музичної педагогіки

1. Визначити сутність системного та феноменологічного наукових підходів в музичній педагогіці.
2. Розкрити зміст синергетичного та герменевтичного підходів.
3. Охарактеризувати особистісний та діяльнісний методологічні принципи музичної педагогіки.
4. Розкрити та проаналізувати полісуб'єктний, культурологічний, етнопедагогічний, антропологічний методологічні принципи музичної педагогіки.
5. Визначити доцільність застосування загальних, емпіричних та математичних методів наукового педагогічного дослідження в музичній педагогіці.

Література до теми 2.

Семінарське заняття № 2 (4 год.)

Тема 4. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.

1. Охарактеризувати основні тенденції розвитку музичної освіти.
2. Визначити значимість впровадження особистісно орієнтованого та індивідуального підходів.
3. Проаналізувати принципи гуманізації, фундаменталізації, гуманітаризації.
4. Визначити сутність принципів національної спрямованості, безперервності музичної освіти, відкритість системи музичного навчання.

Література до теми 4.

Змістовий модуль 2. Історичні етапи розвитку світової і вітчизняної музичної педагогіки

Семінарське заняття № 1 (2 год.)

Тема 1. Етапи розвитку західноєвропейської музичної педагогіки від зародження до кінця XX ст.

1. Проаналізувати погляди античних філософів (Сократ, Платон, Арістотель) про морально-естетичну природу мистецтва.
2. Розкрити значення реформи Гвідо д'Ареццо для подальшого розвитку професійної музичної освіти.
3. Обґрунтувати важливість гуманістичних ідеалів доби Відродження у формуванні всебічно розвинутої людини.
4. Проаналізувати думки представників німецької класичної філософії (І. Кант, Г. Гегель, Ф. Шиллер) щодо зіставлення морального й естетичного в мистецтві.
5. Розкрити значущість музичного виховання на межі XVIII-XIX ст. на прикладі педагогічної діяльності Й. Песталоцці.

Література до теми 1.

Семінарське заняття № 2 (2 год.)

Тема 2. Найвідоміші системи виховання XIX-XX ст.

1. Музика та мистецтво у педагогічних теоріях XVIII-XIX ст.
2. Цифрова система навчання музики за П. Галеном.
3. Цифрова методика хорового співу Е. Шефе.
4. Проаналізувати діяльність швейцарського педагога І. Песталоцці та англійського педагога Дж. Кервена.
5. Значення методу Тонік Соль-фа навчання музики як першої систематичної школи хорового співу.

*Література до теми 2***Семінарське заняття № 3 (2 год.)*****Тема 3 Становлення та розвиток музичної освіти в Україні***

1. Проаналізувати періодизацію становлення та розвитку музичної педагогіки в Україні (О. Сухомлинська).
2. Визначити концептуальну спрямованість музичної освіти Києво-Могилянської академії.
3. Розкрити практичне значення "Граматики музики" М. Дилецького.
4. Проаналізувати музично-педагогічну діяльність Б. Яворського, Б. Асаф'єва, В. Шацької та С. Шацьких та ін. на початку ХХ ст.

Література до теми 3

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи музичної освіти і навчання
Семінарське заняття № 1 (4 год.)

Тема 2. Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у ХХ ст.

1. Розкрити сутність педагогічної системи музично-ритмічного виховання Е. Жак -Далькроза.
2. Проаналізувати характерні особливості Вальдорфської педагогіки.
3. Визначити спільні та відмінні риси методичних систем К. Орфа, З. Кодая та Б.Трічкова.

*Література до теми 2.***Семінарське заняття № 2 (4 год.)**

Тема 4. Форми організації цілісного музично-педагогічного процесу музичного навчання

1. Визначити форми організації навчально-виховного музично-педагогічного процесу.
2. Охарактеризувати структуру музичних уроків, методи їх проведення.
3. Обґрунтувати основні етапи підготовки вчителя до уроку музичного мистецтва.
4. Проаналізувати специфіку застосування принципу індивідуального підходу; принцип активності; принцип єдності виховання, освіти і розвитку; принципу зв'язку з життям.

Література до теми 4

Змістовий модуль 4. Організаційно-методичні аспекти музичного навчання та виховання

Семінарське заняття № 1 (2 год.)

Тема 1. Особливості проведення уроків музичного мистецтва в загальноосвітній школі

1. Дати загальну характеристику уроку музичного мистецтва як основної форми музичного та естетичного виховання дітей.
2. Проаналізувати різні види музичної діяльності під час уроків музичного мистецтва в школі.
3. Розкрити організаційно-педагогічні умови, що сприяють ефективному проведенню уроку музичного мистецтва в школі.

Література до теми 1

Семінарське заняття № 2 (2 год.)

Тема 2. Методика викладання музики на різних вікових етапах

1. Визначити основні форми та види музичних занять дітей дошкільного віку.
2. Охарактеризувати суттєві відмінності методики музичного навчання і виховання учнів-підлітків від методики роботи у початковій школі.
3. Визначити особливості програм з музики для початкової школи (1-4 класи) та для основної школи (5-8 класи).

Література до теми 2

Семінарське заняття № 3 (2 год.)

Тема 3. Планування і педагогічна оцінка результатів музичного виховання

1. Планування роботи вчителя музики як важлива умова цілеспрямованої організації уроків позакласної роботи.
2. Педагогічна оцінка як важливий засіб музичного навчання і виховання школярів.
3. Основні функції перевірки і оцінки навчальних досягнень учнів: освітня, виховна, розвивальна, стимулюючо-мотиваційна, управлінська.
4. Проблеми складності оцінювання результатів музичного виховання.
Специфіка оцінювання навчальних досягнень учнів дитячих музичних шкіл.

Література до теми 3

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		
	Макс.кільк.балів одиноцю	Кількість одиниць	Максимальні кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальні кількість балів	Кількість одиниць	Максимальні кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	4	4	3	3	4	4	3	3
Робота на семінарському занятті	10	4	40	3	30	4	40	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15	4	20	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Екзамен	40								
Разом	-	-	93	-	76	-	93	-	76
Максимальна кількість балів:338									
Розрахунок коефіцієнта:5,6									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Література	Академічний контроль	Бали
Модуль I. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання					
Тема 1.	1.Визначити завдання, зміст, організацію, форми і методи музичного навчання і виховання. 2. Охарактеризувати основні категорії музичної педагогіки: музичне навчання, музичне виховання, музичний розвиток, музична освіта.	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 2.	1. Проаналізувати наукові підходи, що становлять методологічну основу музичної педагогіки. 2. Визначити методологічні принципи музичної педагогіки. 3. Обґрунтувати методи дослідження в галузі музичної педагогіки.	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль на семінарському занятті, підготовка повідомлень.	5
Тема 3.	1.Обґрунтувати зв'язок музичної педагогіки з іншими науками (філософія, психологія, естетика, мистецтвознавство). 2. Визначити особливості музичної педагогіки в її гуманістичній спрямованості.	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль на семінарському занятті, підготовка повідомлень.	5
Тема 4.	1.Розкрити зміст основних тенденцій розвитку музичної освіти. 2. Визначити значимість впровадження особистісно орієнтованого та	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль на семінарському занятті, підготовка повідомлень.	5

	індивідуального підходів. 3. Проаналізувати принципи гуманізації, фундаменталізації, гуманітаризації. 4. Визначити сутність принципів національної спрямованості, безперервність музичної освіти, відкритість системи музичного навчання.				
Модуль II. Історичні етапи розвитку світової та вітчизняної музичної педагогіки					
Тема 1.	1.Розкрити основні тенденції розвитку західноєвропейського музичного виховання у ХХ ст. 2.Проаналізувати основні положення методичних систем К.Орфа, З.Кодая, Б.Трічкова і Р.Штейнера (вальдорфська педагогіка). 3.Навести приклади використання методу імпровізації на уроках музики за системою одного з зарубіжних музикантів-педагогів	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 2.	1.Проаналізувати думки видатних педагогів ХХ ст.(Б. Асаф'єв, Н. Гродзенська, В. та С. Шацькі, Д. Кабалевський) щодо основних принципів навчання музики в школі. 2.Розкрити важливість застосування принципів індивідуального підходу та активності в музичній педагогіці	2 год.	Див. літературу до теми	Підготовка повідомлень. Контроль на семінарському занятті.	5
Тема 3.	1.Проаналізувати періодизацію становлення та розвитку музичної педагогіки в Україні, запропонованою О. Сухомлинською. 2.Визначити концептуальну спрямованість музичної освіти Києво-Могилянської академії. 3.Розкрити практичне значення «Граматики мусикійської» М. Дилецького. Проаналізувати музично-педагогічну діяльність Б. Яворського, Б. Асаф'єва та ін.	1 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Змістовий модуль 3. Теоретичні основи музичної освіти і навчання					
Тема 1.	1.Здійснити структурний аналіз змісту музичної освіти: вивчення різних пластів музичної культури. 2. Визначити складові музичного навчання (за Е. Абдулліним).	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5

Тема 2.	1.Розкрити сутність педагогічної системи музично-ритмічного виховання Е. Жак - Далькроза. 2.Проаналізувати характерні особливості Вальдорфської педагогіки. 3.Визначити спільні та відмінні риси методичних систем К. Орфа, 3. Кодая та Б.Трічкова.	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 3.	1.Охарактеризувати сучасні дидактичні принципи музичного навчання. 2. Розкрити сутність принципів систематичного та послідовного навчання; принцип цілісності знань; принцип доступності навчання. 3. Здійснити порівняльну характеристику принципу наочності навчання; принципу індивідуального підходу; принципу активності; принципу єдності виховання, освіти і розвитку; принципу зв'язку з життям.	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 4.	1.Визначити форми організації навчально-виховного музично-педагогічного процесу. 2.Охарактеризувати структуру музичних уроків, методи їх проведення. 3,Обґрунтувати основні етапи підготовки вчителя до уроку музичного мистецтва. 4.Проаналізувати специфіку застосування принципу індивідуального підходу; принцип активності; принцип єдності виховання, освіти і розвитку; принципу зв'язку з життям.	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5

Змістовий модуль 4. Організаційно-методичні аспекти музичного навчання та виховання

Тема 1.	1.Дати загальну характеристику уроку музичного мистецтва як основної форми музичного та естетичного виховання дітей. 2.Проаналізувати різні види музичної діяльності під час уроків музичного мистецтва в школі. 3.Розкрити організаційно-педагогічні умови, що сприяють ефективному проведенню уроку музичного мистецтва в школі.	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 2.	1.Визначити основні форми та види музичних занять дітей дошкільного віку. 2.Охарактеризувати суттєві відмінності методики музичного навчання і виховання учнів-підлітків від методики роботи у початковій школі. 3.Визначити особливості програм з музики для початкової школи (1-4	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5

	класи) та для основної школи (5-8 класи).				
Тема 3.	1. Планування роботи вчителя музики як важлива умова цілеспрямованої організації уроків позакласної роботи. 2. Педагогічна оцінка як важливий засіб музичного навчання і виховання школярів. 3. Основні функції перевірки і оцінки навчальних досягнень учнів: освітня, виховна, розвивальна, стимулюючо-мотиваційна, управлінська. 4. Проблеми складності оцінювання результатів музичного виховання. 5. Специфіка оцінювання навчальних досягнень учнів дитячих музичних шкіл.	1 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5

Знання студентів оцінюється з самостійної роботи за наступними критеріями:

Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання
5	Студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу; застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами та методиками музичної педагогіки; демонструє вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання педагогічних ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	Студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних завдань з музичної педагогіки; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "відмінно", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	Студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань;
2	Студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється як підсумок роботи студента протягом вивчення модуля за результатами засвоєння теоретичного та

практичного матеріалу з дисципліни та виконання студентом інших видів навчальної роботи, передбаченої змістом модуля, а саме – письмової контрольної роботи.

Критерії оцінювання модульного контролю

21-25 балів - студент глибоко і обґрунтовано розкриває зміст всіх питань модульної контрольної роботи, точно і повно дає визначення термінів і понять, логічно аналізує та оцінює різноманітні явища у галузі мистецтвознавства і музичної педагогіки та їх взаємозв'язки. Виявляє самостійне, творче ставлення до педагогічних ідей, концептуальних положень, підходів та принципів, переконливо аргументує власну позицію. Студент виявляє сформовану здатність до пошуку та використання додаткових джерел і матеріалів; визначення малодосліджених аспектів у професійній галузі, які є актуальними для розвитку педагогічної науки і мистецтвознавства; самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

16-20 балів - студент обґрунтовує провідні теоретичні положення, класифікує педагогічні ідеї, проявляє власне ставлення до них. Виявляє здатність логічного викладу основних знань та використання засвоєних знань у процесі написання модульної контрольної роботи. Аргументує наведені твердження та висновки, застосовуючи засвоєний теоретичний матеріал. Студент виявляє здатність до пошуку та використання додаткових джерел і матеріалів; визначення малодосліджених аспектів у професійній галузі, які є актуальними для розвитку педагогічної науки і мистецтвознавства; часткового розуміння методології наукових досліджень.

11-15 балів - студент частково відтворює зміст програмного матеріалу. Фрагментарно висвітлює теоретичні положення, класифікації, концептуальні ідеї, визначає сутність окремих термінів та понять. Нелогічно будує свою відповідь та недостатньо її обґрунтовує. Виявляє поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою, як результат – недостатньо глибоке засвоєння навчального матеріалу та недостатньо розкриті питання модульної контрольної роботи.

0-10 балів - Відповіді студента мають репродуктивний характер. Студент неефективно використовує знання у процесі написання модульної роботи; поверхово викладає програмний матеріал, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Нелогічно будує свою відповідь та недостатньо її обґрунтовує. Студент використовує додаткові джерела і матеріали, запропоновані викладачем; слабо розуміє методологію досліджень, має нечіткі уявлення про категоріальний апарат. Пізнавальна діяльність студента характеризується репродуктивним рівнем, неспроможністю самостійного пошуку.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль з дисципліни проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю - письмова робота.

Критерії оцінювання семестрового контролю

Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
36 – 40 балів	<p>Відмінно. Вільне володіння знаннями щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки, сучасних наукових концепцій, понять, методик та методів, на основі яких відбувається процес музично-естетичного виховання, навчання, освіти і розвитку учнів різних вікових категорій; демонстрація досконалого засвоєння програмного матеріалу з дисципліни; чітке визначення закономірностей процесу музичного розвитку та вміння практично і творчо застосовувати теоретичні, методичні і практичні методи, засоби і форми під час семінарських і лабораторних занять та у процесі професійної діяльності; демонстрація здатності до здійснення критичного аналізу наукової та музично-методичної літератури; планування музичних занять відповідно організаційно-методичних особливостей навчального процесу; вміння добирати музично-дидактичний матеріал згідно навчально-виховних завдань уроку; здатність до створення різних моделей уроків; здатність до впровадження основних методів та прийомів музичного навчання у різноманітних видах музичної діяльності; здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності; здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; виявляти готовність підвищувати рівень власної фахової компетентності засобами самоосвіти, самоорганізації, рефлексії і самовдосконалення.</p>
31 – 35 балів	<p>Дуже добре – Досконале володіння знаннями щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки; теорії і методики музично-естетичного виховання, вільне володіння методикою загальної музичної освіти, методами навчання музики та музичного виховання; виявляти здатність до самостійного пошуку та аналізу музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках; вміння планувати музичні заняття на основі знань організаційно-методичних особливостей навчального процесу; моделювати урок музики як урок мистецтва; добирати музично-дидактичний матеріал згідно навчально-виховних завдань уроку; застосовувати на практиці організаційні форми навчання музики.</p>
25 – 30 балів	<p>Добре – Володіння знаннями щодо змісту, мети, завдань, принципів та засобів організації музичної освіти; видів музичної діяльності; усвідомлювати специфіку уроку музичного мистецтва як навчального предмета; визначати сутність організаційних форм музичної освіти та види музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва; вміти планувати музичні заняття на основі знань організаційно-методичних особливостей навчального процесу; здійснювати добір музично-дидактичного матеріалу згідно навчально-виховних завдань уроку; орієнтуватися та застосовувати організаційні форми навчання музики у професійній діяльності.</p>

19 – 24 балів	Задовільно. Посередній рівень знань щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки, але не цілісне уявлення щодо теорії і методики музично-естетичного виховання; не досить повне володіння методикою загальної музичної освіти, методами навчання музики та музичного виховання; здатність до самостійного пошуку, але неспроможність до аналізу музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках. Посередній рівень знань щодо організаційно-методичних особливостей навчального процесу та планування музичних занять; добір музично-дидактичного матеріалу згідно навчально-виховних завдань уроку проводиться із певними недоліками; здатність застосовувати організаційні форми навчання музики на достатньому рівні для подальшого навчання або професійної діяльності.
13 – 18 балів	Достатньо. Мінімальний рівень засвоєння програмного матеріалу з дисципліни та невисокий показник знань щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки, сучасних методик та методів та закономірностей процесу музичного розвитку; не вміння практично застосовувати здобуті знання та вміння на практиці та під час семінарських і лабораторних занять; неспроможність здійснювати критичний аналіз наукової та музично-методичної літератури; невисокий рівень сформованості навичок щодо до планування музичних занять та орієнтації щодо специфіки добору музично-дидактичного матеріалу згідно навчально-виховних завдань уроку; здатність до впровадження основних методів та прийомів музичного навчання у різноманітних видах музичної діяльності, але не повне усвідомлення доцільності їх застосування.
7 – 12 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання. Незадовільний рівень знань програмного матеріалу з дисципліни, невірна орієнтація щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки; необізнаність з теорією і методикою музично-естетичного виховання, методикою загальної музичної освіти, методами навчання музики та музичного виховання; неспроможність до самостійного пошуку, невміння опрацювати та аналізувати музичний матеріал з мережі Інтернет, репертуарних збірників, навчально-методичних посібників; демонстрація нездатності правильно добирати музично-дидактичний матеріал згідно навчально-виховних завдань уроку та доцільно застосовувати організаційні форми навчання музики.
1 – 6 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань програмного матеріалу з дисципліни, відсутність знань щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки; необізнаність з теорією і методикою музично-естетичного виховання, методикою загальної музичної освіти, методами навчання музики та музичного виховання; демонстрація незацікавленості і пасивної участі під час лекційних, семінарських та лабораторних занять; нездатність до самостійного пошуку, опрацювання та аналізу музичного матеріалу з мережі Інтернет, репертуарних збірників, навчально-методичних посібників; неспроможність планування музичних занять, невміння правильно добирати музично-дидактичний матеріал згідно навчально-виховних завдань уроку та застосовувати організаційні форми навчання музики, що вимагає повторного вивчення дисципліни.

6.5. Орієнтовний перелік запитань для семестрового контролю

1. Сутність музичної педагогіки та її основні категорії.
2. Методологічні основи музичної педагогіки.
3. Методологічні принципи музичної педагогіки.

4. Загальні методи наукового педагогічного дослідження в музичній педагогіці.
5. Зв'язок музичної педагогіки з іншими науками.
6. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.
7. Етапи розвитку західноєвропейської музичної педагогіки від зародження до кінця XIX століття.
8. Найвідоміші системи виховання XVIII-XX ст.
9. Становлення та розвиток музичної педагогіки в Україні.
10. Зміст музичного навчання та його складові.
11. Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у XX ст.
12. Музичні здібності дітей та їх розвиток.
13. Сучасні принципи музичного навчання.
14. Методи та прийоми музичного навчання та виховання.
15. Форми організації цілісного музично-педагогічного процесу.
16. Музична діяльність дітей.
17. Особливості проведення уроків музичного мистецтва в загальноосвітній школі.
18. Методика викладання музики на різних вікових етапах.
19. Інтеграція мистецтва як основа змісту предметів художньо-естетичного циклу.
20. Планування та педагогічна оцінка результатів музичного навчання і виховання.
21. Професійна діяльність учителя музичного мистецтва.
22. Особистість учителя музики та його пріоритетні професійні якості.
23. Професійна компетентність як освітній результат підготовки учителя музики.
24. Діагностика мистецької компетентності майбутнього вчителя музики.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою
A	90 – 100 балів
B	82-89 балів
C	75-81 балів
D	69-74 балів
E	60-68 балів
FX	35-59 балів
F	1-34 балів

**V. Навчально-методична карта дисципліни «Музична педагогіка»
III семестр**

Разом: 60 год.; лекції - 14 год., семінарські заняття - 14 год.,
самостійна робота - 13 год., підсумковий контроль – 4, семестровий контроль - 15 год

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі	Змістовий модуль I.				Змістовий модуль II.		
Назва модуля	Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання				Історичні етапи розвитку західноєвропейської музичної педагогіки		
Кількість балів за модуль	93 бали				76 балів		
Заняття	1	2	3	4	1	2	3
Теми лекцій (7 балів)	Сутність музичної педагогіки та її основні категорії (1 б.)	Методологічні основи музичної педагогіки (1 б.)	Зв'язок музичної педагогіки з іншими науками (1б)	Сучасні тенденції розвитку музичної освіти (1 б.)	Етапи розвитку західно-європейської музичної педагогіки від зародження до XIX ст.(1б.)	Найвідоміші системи виховання XIX-XX ст.(1б.)	Становлення та розвиток музичної педагогіки в Україні (1 б.)
Теми семінарських занять (57 балів)		Методологічні основи музичної педагогіки (2 +10б.)		Сучасні тенденції розвитку музичної освіти (2+10 б.)	Етапи розвитку західно-європейської музичної педагогіки від зародження до XIX ст.(1+10б.)	Найвідоміші системи виховання XIX-XX ст.(1+10б.)	Становлення та розвиток музичної педагогіки в Україні (1+10 б.)
Самостійна робота (35 балів)	5 бали	5 бали	5 бали	5 бали	5 бали	5 бали	5 бали
Поточний контроль (50 балів)	Проміжний модульний контроль 25 балів				Проміжний модульний контроль 25 балів		

Всього – 169 балів

V. Навчально-методична карта дисципліни «Музична педагогіка»

Разом: 60 год.; лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год.; самостійна робота – 13 год., підсумковий контроль – 4 год., семестровий контроль 15 год. курсовий проект.

IV семестр

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі	Змістовий модуль III				Змістовий модуль II		
Назва модуля	Теоретичні основи музичної освіти і навчання				Організаційно-методичні аспекти музичного навчання та виховання		
Кількість балів за модуль	93 бали				76 балів		
Заняття	1	2	3	4	1	2	3
Теми лекцій (7 балів)	Зміст музичного навчання та його складові (1 бал)	Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у XX ст. (1 б.)	Сучасні принципи, методи та прийоми музичного навчання та виховання музичного навчання (1б)	Форми організації цілісного музично-педагогічного процесу (1б)	Особливості проведення уроків музичного мистецтва в загальноосвітній школі (1 бал)	Методика викладання музики на різних вікових етапах (1 бал)	Планування і педагогічна оцінка результатів музичного виховання (1 бал)
Теми семінарських занять (57 балів)		Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у XX ст. (2+10 б.)		Форми організації цілісного музично-педагогічного процесу (2+10 б)	Особливості проведення уроків музичного мистецтва в загальноосвітній школі (1+10 бал)	Методика викладання музики на різних вікових етапах (1+10 бал)	Планування і педагогічна оцінка результатів музичного виховання (1+10 бал)
Самостійна робота (35 балів)	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Поточний контроль (50 балів)	Проміжний модульний контроль 25 балів				Проміжний модульний контроль 25 балів		
Підсумковий контроль	Іспит						

Всього – 169 балів

Всього балів до екзамену : 338 Коефіцієнт – 5,6 кількість балів з урахуванням коефіцієнту – 60; екзамен – 40 балів

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна (базова)

1. Абдуллин Э. Б. Методология педагогики музыкального образования: учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений / Э. Б. Абдуллин. – 3-е изд., испр. и доп. М.: «Издательство Гном», 2010. – 416 с.
2. Горбенко С. С. Історія гуманізації музичної освіти. Навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання/ С. С. Горбенко. – м. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2007. – 348 с.
3. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: Методичний посібник/ О. О. Гумінська. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2003. – 104 с.
4. Дмитриева Л. Г. Методика музыкального воспитания в школе: Уч. для студ. сред. пед. учеб. заведений / Л. Г. Дмитриева, Н. М. Черноиваненко. – 3-е изд., стереотип. – М.: Академия, 2000. – 240 с.
5. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Л.М.Масол. – К.: Промінь, 2006. – 432 с.
6. Олексюк О. М. Музична педагогіка: Навч. посібник / О. М. Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 248 с.
7. Олексюк О. М. Музично-педагогічний процес у вищій школі / О. М. Олексюк, М. М. Ткач. – К.: Знання України, 2009. – 123 с.
8. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін)/ Г. М. Падалка. – К.: Освіта України, 2010. – 274 с.
9. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах: Навч. посібник / Е. П. Печерська. – К.: Либідь, 2001. – 272 с.
10. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. Посібник / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2011. – 640 с.
11. Черкасов В. Ф. Теорія і методики музичної освіти [підручник] / Володимир Черкасов – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – 528 с.

Додаткова

1. Алиев Ю. Б. Настольная книга школьного учителя-музыканта / Ю. Б. Алиев. – М.: Валдос, 2000. – 336 с.
2. Арчажникова Л. Г. Методика музыкального воспитания: Уч. Пособие / Л. Г. Арчажникова. – М.: Изд-во. МГЗПИ, 1990. – Ч1. – 50 с.
3. Бонфельд М.Ш. История музыкознания: пособие по курсу «Основы теоретического музыкознания»: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Музыкальное образование»/ М. Ш. Бонфельд. – М.: Изд-во ВЛАДОС ПРЕСС, 2011. – 320 с.

4. Бодалев А. А. Личность и общение / А. А. Бодалев. – М.: Педагогика, 1983. – 272 с.
5. Ветлугіна Н.О. Музичний розвиток дитини / Н.О.Ветлугіна. – К.: Муз. Україна, 1978. – 255 с.
6. Выготский Л. С. Педагогическая психология (Под ред. В.Давыдова) / Л. С. Выготский. – М.: Педагогика, 1991. – 480 с.
7. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М.С.Головань // Вища освіта України. – 2008. – №3. – с.23 – 30.
8. Жак Далькроз Е. Ритм и его воспитательное значение для жизни и искусства / Е. Жак-Далькроз. – СПб: Театр и искусство, 1912.
9. Кабалевский Д.Б. Основные принципы и методы экспериментальной программы по музыке для общеобразовательной школы / Д. Б. Кабалевский. – М., 1975.
10. Кирнарская Д. К. Психология музыкальной деятельности. Теория и практика: Уч. пособие для студ. / Д. К. Кирнарская, Н. И. Киященко, К. В. Тарасова. – М.: Академия, 2003. – 237 с.
11. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения / Я. А. Коменский. – М.: Педагогика, 1982. – Т.1. – 443 с.
12. Крюкова В. В. Музыкальная педагогика / В. В. Крюкова. – Ростов н / Д: Феникс, 2002. – 288 с.
13. Медушевский В. В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки / В. В. Медушевский. – М.: Искусство, 1976. – 253 с.
14. Методика воспитательной работы: Уч. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Л. А. Байкова, Л. К. Гребенкина, О. В. Еремкина и др.; под ред. В. А. Слостенина. – М.: Академия, 2002. – 144 с.
15. Музыкальное образование в школе: Уч. пособие для студентов муз. фак. и отд. высш. и сред. учеб. завед. / Л. В. Школяр, В. А. Школяр, Е. Д. Критская и др.; под ред. Л. В. Школяр. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 232 с.
16. Олексюк О. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: Навч. посібник / О. М. Олексюк, М. М. Ткач. – К.: Знання України, 2004. – 264 с.
17. Основы педагогического мастерства: Уч. пос. / Под ред. И. А. Зязюна. – К.: Просвещение, 1989. - 302с.
18. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Музика» 1-8 класи/ Марченко Р., Ростовський О., Хлебнікова Л. – К.: Шкільний світ, 2001. – 237 с.
19. Роджерс К. Творчество как усиление себя / К.Роджерс // Вопросы психологии. – 1990. - №1. – С. 164-168.
20. Романець В.А. Психологія творчості: Навч. посібник. 3-тє вид. / В. А. Романець. – К.: Либідь, 2004. – 288 с.

21. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька: Навч. посібник / О. П. Рудницька. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2005. – 360 с.
22. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям / В.А.Сухомлинский. – К.: Рад. школа, 1973. – 288 с.
23. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей / Б.М.Теплов. Избр. труды. – В 2-х т. – М., 1983
24. Хуторской А. К. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. К. Хуторской // Народное образование. – 2003. – №2. – С. 48-54
25. Целковников Б. М. Мировоззренческие убеждения педагога-музыканта. Поиск их смысла в диалоге с наукой, искусством и самим собой / Б. М. Целковников. – М., 1998. – 156 с.
26. Шацкая В. Н. Музыкально-эстетическое воспитание детей и юношества / В. Н. Шацкая. – М.: Педагогика, 1975. – 197 с.
27. Шемет О. В. Пространственная организация компетентного ориентированного образовательного процесса в вузе / О. В. Шемет // Педагогика. – 2010. – №6. – С. 40-44.
28. Щербакова А.И. Философия музыки и музыкального образования. Часть 1. Уч. пособие / А.И. Щербакова. – М.: ООО «Учебно-методический издательский центр «ГРАФ-ПРЕСС», 2008. – 256 с.
29. Шульгіна В.Д. Українська музична педагогіка: Підручник / В.Д. Шульгіна. – К.: ДАКККіМ, 2005. – 271 с.
30. Элементарное музыкальное воспитание по системе Карла Орфа / Сост. Л. А. Баренбойм. – М.: Сов. композитор, 1978. – 36.